

Kovács László Imre a választási szisztémáról és a voksokról

Egyetlen szavazat dönthet a mandátumról

A személyre szóló szavazás mindig is jellemezte a helyhatósági választásokat. De 1990 óta a korábbiaktól eltérő választójog alapján voksolunk, s az önkormányzat funkciója és szervezete is eltér az egykori helyhatóságától. Ugyanakkor a rendszer-változás utáni választási szisztéma folyamatosan módosul. A tudnivalók összefoglalására kértük Kovács László Imre politológust, a Szegedi Tudományegyetem adjunktusát.

Az önkormányzati választási szisztéma 1990 óta alapvetően megváltozott.

Legtöbb voks

Az első lényeges különbség, hogy az 1990-ben még meglévő 40 százalékos részvételi-érvényességi, és az 50 százaléknál több voksból születő mandátumot jelentő eredményességi küszöb megszűnt. Ezzel összefügg, hogy az egyéni választókerületi szavazásban már nincs kétfordulós rendszer. Ezt azt is jelenti, hogy most az egyéni kerületben a legtöbb voksot összegyűjtő a mandátum. Lényeges módosulás az is, hogy a tízezer főnél népesebb települések esetében megszűnt a kétszavazásos rendszer, vagyis pártlistákra már nem, csak egyéni jelöltekre voksolunk. Ez azt jelenti, hogy az egyéni képviselőjelöltekre leadott, de mandátumot nem eredményező voksok úgynevezett töredékszavazatként összeadódnak, s ennek alapján osztják el az úgynevezett pártlistás mandátumokat.

Változott a települési polgármesterek kiemelkedésének módja: már nem a képviselő-testület választja tagjai közül, hanem külön polgármesterjelöltek közül közvetlenül döntünk a település első polgárának személyéről. Ezzel nincs vége a változásoknak – véli Kovács László Imre, aki szerint a közigazgatási reform (például képviselő-testület létszámának, az önálló önkormányzatok számának tervezett csökkentése, vagy a megyerendszer átalakítása is) módosítja a választási szisztémát.

A nagyobb városokban jobban jelen vannak a pártok, s ezt képezi le, hogy ezeken a tízezer lakosnál népesebb településeken párt-

ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK 1994–2006

Választók és polgármesterjelöltek aktivitása

	1994	1998	2002	2006
Részvétel (%)				
Országos	43	46	51	-
Csongrád megyei	49	40	47	-
Polgármesterjelöltek (10 ezer főnél nagyobb település)				
Csongrád				
	Losonczy Zoltánné, Molnár József	Molnár József, Murányi László, Sarusi Kis János	Bátki Ferenc, Bedő Tamás, Fagyal Béla, Góg János, Murányi László, Pásztai T. Gyula	Bedő Tamás, Hegedűs Péter, Kurucz Ferenc
Hódmezővásárhely				
	Lehmann István Rapcsák András	Kőhegyi András, Rapcsák András	Hernádi Gyula, Kószó Péter, Kovács László, Lázár János	Hernádi Gyula, Lázár János
Makó				
	Balázs Tibor, Buzás Péter, Dán János, Dégi Zoltán, Hajdú Gábor, Sánta Sándor, Siket István, Szentpéteri János	Buzás Péter, Kotroczó Béla, Sánta Sándor	Buzás Péter, Martonosi György	Buzás Péter, Mágori Józsefné, Márton Imre
Szeged				
	Csapó Balázs, Kapás Ferenc, Szalay István, Ványai Éva	Bartha László, Kiss József Géza, Molnár Imre, Molnár Zoltán, Szalay István	Balogh Elemér, Botka László, Csapó Balázs	Botka László, Dlusztus Imre, Oláh János
Szentes				
	Pataki Tamás, Rébéli Szabó József, Szirbik Imre	Halmi László, Orbán Imre, Rébéli Szabó József, Szirbik Imre	Farkas Sándor, Nagy György István, Orbán István, Szirbik Imre	Dongó László Sándor, Földvári Nagy István, Szirbik Imre

Forrás: www.valasztas.hu, DM gyűjtés

DM-grafika

listás mandátumokat is kiosztanak. A kisebb településeken az egész falu vagy kisváros egyetlen választókerületnek számít, s annyi vokssal rendelkezik a pol-

gár, ahány tagja a képviselő-testület. Így az úgynevezett „kislis-tán” felsorolt jelöltek közül azok lesznek képviselők, akik – a lélekszámtól függő testületi lét-

számnak megfelelően – az első 3-13 legtöbb szavazatot kapták.

Aktív civilek

Több párt, civil és kisebbségi

szervezet aktivizálódik az önkormányzati választáskor, mint az országgyűlési döntés idején. Ennek oka – a politológus szerint az –, hogy a magyar-

ÚJ KISEBBSÉG

Ide újidőnk a kisebbségi önkormányzatok választásának módja, melynek lényege, hogy azok rendelkeznek szavazati joggal, akik az adott kisebbséghez tartozóknak vallották magukat. A szisztéma korrigálásának célja az úgynevezett etnóbiznisz megszüntetése volt, s hogy ez mennyire sikerült, az most kiderül. Annyi már most látszik, hogy a választáskor kevesebben vallották magukat valamelyik történelmi, vagy az etnikai kisebbséghez tartozóknak, mint a legutóbbi népszámláláskor.

országi civil szervezetek nagy része lokális ügyek megoldására épül.

Megnő a függetlenek száma a polgármester és a képviselőjelöltek között – különösen a kisebb településeken. Ennek oka, hogy e helyeken csak látnak módon jelentkezik a pártpolitika. Aztán azt is látni kell, hogy a kisebb helyeken kevésbé, a nagyvárosokban inkább pénz, pénz és pénz szükségeltetik a kampányhoz. Ugyanakkor a szavakban jelentkező „politika ellenességnek” ellentmondanak a számok – mutat rá Kovács László Imre: a pártzimpátiát kifejező országgyűlési választások részvételi aránya azt mutatja, hogy a nagyjából nyolcmillió szavazójoggal rendelkező ember közül 5-6 millió fős bázist tudhatnak magukénak a pártok.

Revánlehetőséget látnak az önkormányzati voksoláskor az országgyűlési választásokon alulmaradt pártok, ráadásul a tavasszal történetekhez képest jól láthatóak a különbségek. Ez az oka, hogy egy általános pártpolitikai kampány kíséri az önkormányzati választást – véli a politológus.

Kisebbségi részvétel

Alacsonyabb a részvételi hajlandóság az önkormányzati voksoláson – a parlamenti választásokhoz képest. Ez megfelel az európai trendnek, illetve a magyar hagyományoknak.

Itt – szemben például az amerikai politikai kultúrával és közgondolkodással – sokkal inkább az országos és nem a helyi ügyekre irányul a választói figyelem. Vagyis a helyi ügyekről és azok intézőiről sokkal kevesebbet tudnak, mint a nagypolitika témaköréről és szereplőiről.

Sokan bizonytalanok abban, hogy érdemes-e részt venni e közös döntésben – mondván: egyetlen szavazat nem oszt, nem szoroz. Pedig egyetlen voks is eldöntheti, hogy az adott választókerületben ki lesz a képviselő. De viszonylag ritkán fordul elő, hogy sorsdöntő legyen egyetlen szavazat – teszi hozzá a politológus, aki szerint egy szabad országban természetes, hogy valaki nem kíván élni a választás szabadságával.

Ú. I.

A HELYHATÓSÁGI VÁLASZTÁS KRONOLÓGIÁJA 2006. SZEPTEMBER 16-ÁTÓL DECEMBER 30-ÁIG

Az október 1-jén esedékes önkormányzati választás finiséhez érkeztünk: lejárt a jelöltállítás határideje, elkezdődött a kampány. Érdemes áttekinteni a felkészülés és a választás további menetrendjét.

Szeptember 16–28.: A helyi közszolgálati műsorszolgáltatók a jelölés, illetve a listaállítás arányában legalább egyszer ingyenesen közlik a jelölő szervezetek, továbbá a polgármesterjelöltek politikai hirdetésait.

Szeptember 22.: A választási bizottságok megbízott tagjait 16 óráig jelentheti be a választókerületben jelöltet, illetőleg listát állító jelölő szervezet vagy független jelölt. Ugyanaddig az időpontig jelenthetik be a kisebbségi jelölő szer-

vezetek a helyi választási bizottság megbízott tagjait.

Szeptember 23-ától október 1-jén 19 óráig: nem szabad nyilvánosságra hozni a választással kapcsolatos közvélemény-kutatás eredményét.

Szeptember 26.: E napig lehet igazolást kérni ajánlott levélben a nem állandó lakóhely szerinti tartózkodási helyen történő szavazás érdekében.

Szeptember 29.: E napon 16 óráig lehet igazolást kérni személyesen, vagy meghatalmazott útján a nem állandó lakóhely szerinti tartózkodási helyen történő szavazás érdekében. Igazolást ebben az ügyben legkésőbb ezen a napon lehet kiadni. Ugyanaddig az időpontig tekinthető meg a polgármesteri hivatalban a módosított névjegyzék. Az országos közszolgá-

lati műsorszolgáltatók is eddig a napig adják közre annak a nyolc jelölő szervezetnek a választási összefoglalóját, amelyek országos összesítésben a legtöbb képviselő- és polgármesterjelöltet állították.

Szeptember 29.: 24 óráig véget ér a választási kampány.

Szeptember 30-án 0.00 óratól október 1-jén 19.00 óráig: kampánycsend.

Október 1.: A választás napja. Ugyanezen a napon az illetékes választási irodának meg kell semmisítenie az ajánlószelvényeket és a technikai nyilvántartást, a jelölő szervezetnek pedig a névjegyzékéből teljesített adatszolgáltatás adatait.

Október 2.: E napig az illetékes választási bizottság a szavazatszámoló bizottságok jegyző-

könyvei alapján összesíti a szavazatokat és megállapítja a választási eredményt.

Október 4.: E napon 16.00 óráig tekinthető meg a szavazóköri jegyzőkönyvek egy példánya az illetékes választási irodában. Ugyanaddig a napig az adatszolgáltatás adatainak megsemmisítéséről készült jegyzőkönyvet át kell adni az adatszolgáltatónak.

Október 31.: E napig köteles eltávolítani a plakátot az, aki elhelyezte, vagy az, akinek az érdekében elhelyezték.

December 30.: Eddig kell megőrizni a szavazólapokat a polgármesteri hivatalokban. Ezután a választási iratokat – a jegyzőkönyvek kivételével – meg kell semmisíteni. A jegyzőkönyveket át kell adni az illetékes levéltáraknak.

Négyszázhetven lakosra jut egy jelölt Zsombón – Tíz nő a 65 induló között

Nyáriné Tajti Anna 1974 óta vezeti Üllést

A Szeged környéki falvakban 65 polgármesterjelöltet – közülük mindössze 10 nőt – vett nyilvántartásba a választási iroda. A községvezetői címért a legtöbben – hatan – Zsombón indulnak versenybe. Öttömös első emberének viszont nincs kihívója.

Az őszi önkormányzati választáson a Szeged környéki 23 faluban 65-an szállnak versenybe a polgármesteri címért. A jelenlegi faluvezetők közül – több évtizedes munka után – a baksi Balogh Lajosné és a zsombói Faragó M. Vilmos döntött úgy: nem folytatja tovább a munkát. Zsombón négyszázhetven lakosra jut egy jelölt. A jelenlegi polgármester nyugdíjba vonulásával minden eddiginél többen, hatan jelentkeznek a posztra: Gyuris

Zsolt, Kardos Imre, Terjéki Tibor, Tokodi János, Vőneki József és Zsíros Pál. A zsombói polgármesterjelöltek közt akad jegyző, cégvezető, képviselő, alpolgármester. Szintén nagy vetélkedés várható Szatymazon, ahol a jelenlegi polgármesterrel, Gyömbér Lászlóval együtt öten – Fülöp Zoltán, Kónya Zoltán, Kortmányos László és Mátos Istvánné – versenyeznek a posztért. A legtöbb jelöltet állító települések sorában a bronzérmes osztozik

Pusztaszer, Ruzsa, Baks és Ópusztaszer a maga négy-négy aspiránsával.

Bordányban Balogh Ferenc korábbi kihívója, a Jobbikos ifj. Simon Zoltán viszálylott. A jelenlegi polgármester ellenfele a független színekben induló Tanács Gábor. A balástyai Ujvári Lászlónak is lesz riválisa a független Nagy-Huszei Tibor személyében.

Röszkén a korábban Pusztamérgest vezető Börcsök Antal is a jelöltek között találjuk. A megye északi határán elhelyezkedő Csengelén pedig egy kecskeméti illetőségű jelölt, Agárdi Vidor mérkőzik meg a falut 1994 óta vezető Sánta Ferencel.

Érdekes, hogy Ópusztaszeren a jelenlegi ügyvivő polgármester nem indul a választáson, viszont a korábbi, Makra József igen. Az ő mandátuma idén január 10-én szűnt meg, mert a bíróság jelentős kárt okozó csalás miatt felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte a falu akkori jegyzőjével együtt. (A bíróság ugyanakkor kimondta: nem saját hasznukra, hanem a község érdekében követtek el csalást, amikor 7 évvel ezelőtt a belvizkárakra kiutalt pénzből 9,5 millió forintot szabálytalanul használtak fel.)

Ismét megmérettetik magukat a volt Szeged járás legrégebben hivatalban lévő

polgármesterei: az üllési Nyáriné Tajti Anna (1974 óta vezeti a falut), az újszentiváni Talpai János (1975), a ruzsai Papp János (1976), a bordányi Balogh Ferenc (1984) és a röszkei Magyar László (1985) is.

A 65 polgármesterjelölt közül tíz nő, ketten Üllésen, ketten Ruzsán szállnak versenybe, s egy-egy nő jelölt versenyez Dócon, Forráskúton, Pusztamérgesen, Pusztaszeren, Röszkén és Szatymazon. A polgármesterjelöltek zöme független, a Fidesz-KDNP és az MSZP színeiben egyaránt 3-3 aspiráns indul az október 1-jei önkormányzati választáson.

NY. É.